

Előfizetési díj

Vidékire postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Összör hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22) Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilvtéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 17. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

gy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Iparunk jövője.

(B. K.) A pénzügyminiszernek közeleb-
ről mondott híres beszéde azon részét, mely ha-
zai iparunkról szólott osztatlan tetszéssel fogadta
az egész ház. Jelét adtákezzel az ország képvi-
selői hogy mindnyájan meg vannak győződve hogy
nemcsak a földipar fejlesztése, hanem egy
erős, a külországokkal versenyre képes ma-
gyar kézmű-ipar teremtése is egyik főte-
endőnk.

Kétségtelen, hogy fejlett ipar nélkül so-
hasem sorozhatjuk magunkat nyugot művelt
népei közé, hol egy sincs mely ne álljon magason
felettünk e tekintetben. A földmívelést a sze-
rencse intézi, míg a felhők és szelektől függ
házunkban e vagy ama év nyomora vagy gaz-
dagsága, sem nyugalomra, sem illő gyarapo-
dásra nem számíthatunk; olyan életágra van
szükségünk, melynek alapja az emberi erő és
tehetség, mely nem ingadozik. De másfelől,
kevés reményünk lehet az anyagi jólétre, ha
a külföldre adjuk kézmű-iparcikkéért azt,
mit külföldről behozott nekünk földiparunk,
szóval ha e részben jövőre is rabja maradunk
a külföldnek.

„KELET” TÁRCZAJA.

Kőrösi Kálmán.

(Sz. 1830. † 1873.)

(N.-r.) Az elmúlt hét csütörtökén éjjel egy
jó szellem szakadt el régóta vergődő porhüvelyétől.
Azok, kik az elhunytat ismerék, fájdalomukat az egy
időig azonban összpontosíthatják: vesztetés. Veszett
benné hön szerette családjá, vesztett barátainak köre
vesztett a társadalom, melynek becsületes emberekre
oly nagy szüksége van, de vesztett mindenek felett
a vigjáték muzsája, mely az igaz komikumnak örökre
elköltözött föltek papjára tartós bánattal fog visz-
szamelekezni. Igaz ugyan, hogy az életet tekinthetjük
ugy, mint egy óriás komédiát, melyben lépten nyom-
mon nevetgetünk, és örülhetünk annak, hogy nevet-
ni tudunk: de ez még nem visz elébb minket. Az
élet egy nagy egész, melynek az egyes csak apró
részleteit, töredékeit szemlélheti; töredékből pedig
sohasem ismerhetjük meg az egészet, melyben kez-
det és végmegszakadás nélkül érintkezik. Valamint
eszmélet és felfogás kell ahhoz, hogy a valóról ké-
pet alkotva magunknak, azt csakugyan valónak
higgyük: ugy az emberi szellemnek okvetetlenül
szükséges a költői felfogás, mely a mindennapi élet
apróságából egészet alkot össze és rá süti az
örök eszme bélyegét. Ehez képest az életben elszórt
komikus jelenségek láttára éreztetjük ugyan magun-
kat souveraineknek; csak hogy e fensőségi érzetben

A belátás, a vágy, az akarat meg van
tehát a szép célkivitelére, csak az a kérdés,
hogy miként kellene azt elérni?

Az ország jeles pénzügyministere erre
nézve az associatiót tartja az üdvözhöz szernek.
Való, hogy a társulás útján a kézműipar
többet és olcsóbbat gyárt, mint az egyes ke-
zében s ezért nagyobb keletnek is örvendenek
késztiményei, tehát csak társulni kell s ezzel
a szomszéd Ausztria iparcikkéit kiszorítjuk
házánkból. Igénytelen nézetünk szerint azon-
ban e felfogás alapjában téves. A társadalmi
életben szabály az: miszerint, ha valamely in-
tézmenyt meg akarunk a népben honosítani, a
végre, hogy ilyenmő intézményeket saját ke-
belében önmaga teremtsen, nem magát az in-
tézmenyt kell az államnak felállítania, hanem
azon alapindokokat kell hogy kieszközölje, me-
lyek szükségessé tegyék ama bizonyos intéz-
ményt. A népben létrejöni mindaz, minck szük-
ségét érzi, de a mire szükség nem sarkalja
azt, állami intézkedés soha meg nem honosít-
ja. Ez áll kézműiparunkra is: a míg mi a
szomszéd Ausztriától olcsóbban kapunk áru-
kat, mint a mily áron azt jelenlegi kézműi-
darunk előállítja, nincs meg közöttünk szükséges
sege annak, hogy e téren associáljunk.

De hibásnak találjuk a fenn említett né-
zetet azért is, mert az associatióknak is meg
van a maga fejlődési processusa, ha mi azt
reméljük, hogy házunkban az Ausztriában di-
vatkozó nagy kézmű-ipar associatióhoz hasonló
társulások nálunk is kiállíthatják oly áron
czikkeiket, mint amazok, elfeledtük azt, hogy
az ausztriai társulatok is csak apróbbakból
lettek nagyokká, hogy a természetben hiányzó
ugrás hiányzik az iparfejlődésből is, kisebb
társulások nélkül nem jönnek létre nagyok.
Nem hasonlíthatjuk tehát össze Ausztria me-
lévő nagy társaságainak áruit a mi képzélet-
ben levő iparassocialis intézményeinkkel, ha-
nem össze kell hasonlítani a kis társaság,
sőt az egyes iparos áruját jószág és ár tekin-
tetében amazokéval, s ha itt nem leljük fel
a szükségességi okot, mely az iparhoz hajtsa
a nagy nyereség reményében az ország tőké-
jének és munkaerejének nagy részét, alig re-
mélhetjük, hogy kézműiparunk élénk lendü-
letet nyer.

Mit kell tehát tennünk, hogy e megrökö-
nyödött, tespedt állapoton segítsünk? Fele-
let: nyissunk olyan területre, hol épen nincs
ipar s hová, a míg a bécsi áru eljut, jobban
megdrágul, mint a miénk s ekkor a mi ipar-
czikkeink fognak keletnek örvendeni.

mindig van valami a kárörömből, ez pedig nem tesz
minket jobbakká és emelkedettebbekké. Hanem ha
az alkotó költői szellem újjal mutat a lét nyomás
jelenségeire, ha felfedi előttünk, hogy azok megany-
nyi apró talányok, melyek egy nagy egész talányára
olvadnak össze; s ha e nagy talányt velünk együtt
megfejtani igyekszik: akkor hajlunk meg teljes alá-
zattal és emelkedünk fel azon megnyugvással, hogy
moltán hajoltunk meg.

Kőrösi Kálmán azon kevesek közé tartozott,
kik egyediségükben az általános emberi érdeket ápol-
ják. Az ilyenek egész életüket egy eszmének szente-
lik, s e az eszme átlátszik örömkön és bánatukon,
cselekvésükön és nyugalomukon egyaránt. A Kőrösi
Kálmán arcán még a halotti fátyol alatt is valami
szelid nyugodtság, szerény bölcsesség derengett,
ismert egyéniségéhez híven, mintha mondotta volna:
„Ez az élet oly mindennapi, oly konyhai; megmu-
tattam én ezt nektek magam által elégszer: de csak
rajtunk áll, hogy azt ünnepiessé és templomivá te-
gyük.”

Nem volt ő épen szikrázó lángész és mély bu-
vár, hogy legnagyobb eszménknak legnagyobbserü ki-
fejezést adhasson oh hön, iszen akkor kevesen értették volna
át meg; nem adott ő óriás törpéket, kik előtt a bámulat
szinre elfogja nevetésünket, ő minékünk jobbra csak
egyszerű nemzeti komikusunk volt, ki felkereste aköz-
élet sajátos alakjait, kitanulta azoknak legrejte-
kebb gyöngyeit, s élénk tárta azokat egészekké ala-
kítva ritka eredetiséggel, józan homorral, nagy ön-
mérséklettel, de rendíthetetlen flegmával, ki ne emlé-
keznék közlünk az ő tipikus alakjaira, melyek ne-
künk oly sok, osztatlanul derült órákat szereztek?
Kinek nem esnek jól emlékezni Márton gazdára?
„Czigány”-ban, ki csak akkor mer valamit, ha pat-

E terület: kelet és dél. Oláh-, Török-
ország, Moldva és Déloroszország a hely, hol
a magyar iparcikkék piacot nyernek, ez or-
szágban találjuk fel az alapindokot mely ha-
zai iparunkat emelni fogja. Mig házunkon ke-
resztül Ausztria iparcikkéi áthaladnának s
elérnék ez országokat, igen természetesen drá-
gábbakká lennének, mint a miénk, itt lesz
tehát a hely, hol hazai iparcikkéink lesz-
nek olcsóbbak, mi ismét azt fogja eredmé-
nyezni, hogy az iparhoz, mint nyereséges vál-
lalathoz fog fordulni házunkban a pénz és
munkaerő egy része, okkor teremnek nagy
társulatok s csak akkor szoríthatjuk ki ho-
nunkból az idegen ipart.

Utat tehát nekünk! vasutat keletre és
délre, ez az első és legfőbb teendő! S ha
ezek meg vannak, nincs miért aggódjunk ipar-
unk jövője felett. Honunk dűsgazdag munka-
erőben és termőföldben, mit világra hoznak
az alföld rónái, értékesítsük nyugaton, s mit
megteremt a magyar kézmunkaerő szállítsuk
keletre. A régi jelszóhoz, tengerre magyar! te-
gyük mellé: keletre magyar!

Országgyűlés B-Pest, jan. 31. A képviselőház mai
ülésének különös említésreméltó mozzanatát Széll Kál-
mán pénzügyi biz. előadónak nagy beszéde képezte, mely-
ben rendkívüli szorgalom és szakismerettel apróra
szedte a baloldali szónokok egyes állításait, számí-
tást s nem egy tévedést helyreigazított.

Ez nem nagyon érdekes, de szükséges, s fá-
radtságos feladat volt, melyet hogy ily fényesen
megoldott ezért Széll Kálmán a legméltóbb elis-
merés illeti. Előtte Helfy hosszasan védte a 48-as
párt határozati javaslatát. Helfy kellemetlen előa-
dású szónok s gyakran meg-megakadt. Névszerinti
szavazásnál, melyben balközép és jobboldal együtt
szavaztak a szélső bal ellen, a budget a pénzügyi
bizottság előterjesztése szerint általánosságban a
részletes vita alapjául elfogadtatott.

A napirend előtt Horn interpellált a lon-
doni kölesön bukása iránt.

Andrássy gróf és a romániai zsidók.
Jay ur az amerikai unio bécsi követe a washing-
toni kormányhoz intézett sürgönyében jelentést tett
azon értekezletről, mely közte s a közös külügymi-
niszter közt a romániai zsidók ügyében végbement.
A jelentés ide vonatkozó része így hangzik: „An-
drássy gróf arról értesít engem, hogy egyetértésben
a többi hatalmakkal, a zsidók iránti bánásmód ügyé-
ben collectív jegyzék küldetett a román kormányhoz.

togó felesége nincs előtte? Hangos kántor: a „Vén
bakancsos”-ban? egy másik kántor: a „Pünkösdi
királyné”-ban? a jámbor Jonathanra „Essex gróf”-
ban? a nagyszámu ostoba inasokra, elhízott barátokra,
egygyűjő parasztokra, ijedő férjekre, jámbor apák-
ra stb. stb. mind megannyi élettelen, hü alakokra?

Hosszas betegeskedése alatt már éreztük a hi-
ányt, melyet jelen nem léte okozott szinpadunkon;
most pedig igen meggyőződünk, hogy helyét nem
egyhamar fogja valaki illetékesen betölteni.

Szombaton történt temetésen nagy számu kö-
zönség volt jelen minden rendű- és rangukból, mint
egy képviselőjéről az egész haza népeinek. A színház
előtt Szentgyörgyi, a sirnál Mátrai tartottak felette
bánatos szózatot. Az elköltözött emléke megérdemli,
hogy mindkét beszédet közöljük.

Szentgyörgyi a színház bejárásánál a követke-
zőket mondotta:

„Miert állapodánk meg itt e helyen, mielőtt
kedves halottunkat az örök nyugalom helyére kísér-
nők? sokan ezt kérdik talán közületek, gyászos ha-
lotti gyülekezet!

Ama gyászlobogó a művészet eme templomáról
némán hirdeti:

„Halottam van.”

Ugy van! A művészet temploma egy hü pap-
ját, e nemzeti intézet egyik hü tagját veszté el az
elhunytban!

Eme templomban áldozott ő éveken keresztül
a művészet istenének. Nem vagyok hivatva fő-
nyes szavakban előadni érdemeinek hosszu sorát, de
nincs is arra szükség; e rögös pályán 30 évi becsu-
letes munkássága, s ünfeláldozása kiáltónak ér-
dei mellett.

Ilyen nézetnyilvánítás akár Európából, akár Ameri-
kából jöjjön, a legillőbbnek látszik s kétségkívül
befolyással lesz. Ellenben a kormány mostani hely-
zetével, az egymás ellen küzdő pártok magatartásá-
val s a nép előítéletével szemben e külföldi inter-
ventio kérdése fölötté kényes ügy. Románia fejedel-
me a mellett van, hogy a zsidók védelemben része-
süljenek; de kormányának minden ide irányuló fára-
dozását az interventio inkább akadályozná, mint e-
lőmozdítaná. E lépés az ellenzéknek új jöroket adna
s neki a jelszót nyujtaná, hogy a kormányt idegen
befolyás vezeti a járszalagon s ennek folytán nem
érdemes a nép bizalmára. Mig a kormány állítólag
a zsidók védelmezésén fáradozók, ezek még nagyobb
sérlemeket fognának szenvedni és pedig mint indi-
rect okozója a nemzet ügyeibe való idegen beavat-
kozásnak. Az ország némely részeiben a zsidók iránt
az előítélet oly hatalmas, hogy az esküdtzések
a bántalmak elkövetőit a legtüzetesebb bebizonyítás
daczára sem akarják elítélni; ha a bűnöseket ily
módon ignorálják, a kormány képtelen büntetni.
A kormánynak szándékában áll legjobb tehetsége
szerint jogosan és méltányosan bánni a zsidókkal
s minthogy Romániában azon eszme kezd terjedni,
hogy a művelt világ figyelme fölkellettett, s hogy
a zsidók bántalmazásának minden ismétlődése meg-
bouránczozást kelt, s a külfölddel nehézségekre vezet,
van ok reményleni, hogy ily események többé nem
ismétlődnek, s hogy a zsidók helyzetének fokonskén-
ti javulása fog bekövetkezni.

— Országgyűlés. Buda-Pest febr. 1. A kér-
vényi bizottság jelentésének tárgyalása után, mely
az ülés legnagyobb részét igénybe vette, a Baja és
Hódmezővásárhely városok törvényhatósági joggal
való felruházásáról szóló törvényjavaslat vétetett tár-
gyalás alá. A központi bizottság a törvényjavaslatot
elfogadásra ajánlotta, míg a harmadik osztály külön-
véleményében a törvényjavaslat elvetését indítványoz-
ta. A szók sorát Csengeri Antal nyitotta meg s
tüzetesen tárgyalván a kérdést, a törvényjavaslat el-
vetése mellett szavazott. Ugyanily értelemben nyilat-
kozott Zsedényi s Eötvös; míg más oldalról Tisza
Kálmán, Györfy Gyula, Majoros István, Vidliczky
József és Pulszky Ferencz a törvényjavaslatot párt-
olták. A vita általában véve magas színvonalon folyt
s a törvényjavaslat elfogadásával végződött.

A pénzügyi bizottság általános jelentésében fog-
lalt indítványok Deák felszólalására, határozat alak-
jában fognak a pénzügyi bizottság által a hétfői
ülésben előterjesztetni, s így azok tárgyalásába ma
a ház nem bocsátkozott.

Nem tündökölt ő fényes meteoroként a művészet
egén. De egész lelke odaadásával áldozott azon ol-
tár előtt, hol a nemzetiségnek szentsége emeltetett
s hol édes magyar nyelvünk zengett.

Hogy mily hön ragaszkodott e pályához, eme
templomhoz, mutatja az, hogy a lélekben s testben
végtép megtörtönnék utolsó vágya is ide hajolt.

De viszont említés nélkül nem hagyhatom azt,
hogy a mennyire tudta méltányolni ez inté-
zet fíradhatlan munkásságát. Hosszas betegsége
alatt is folyvást gondoskodott róla s mi több kiter-
jedt figyelme a jövőben is e hü szolgájára, mely be-
cses figyelemért köszönetet mondanak a megholdo-
gult családjá, s a pályatársak, kik e nemes tett ál-
tal megtisztelve látják magukat, s az összes ma-
gyar színészetet. E becses figyelem az intézet részé-
ről nyugodtat, tette a boldogultnak végperceit. Kö-
szönet ezért, forró köszönet az illetőknek.

Kit, és mit vesztettünk benne, mi tudjuk, s
érezzük legjobban, kiknek körünkben élt. Az édes
anya szerető, ápoló fiát, a nő a leggyöngédebb fér-
jet, a testvér az igaz vért, s mi az igazi hü barát-
tot, s az ünfeláldozó pályatársat, a nemzet elveszte
benné egy fíradhatlan napzámómat, az emberiség
elveszté benne a becsületesség megtestesült példány-
képét.

Isten veled, szeretett pályatárs!
Mi, kiknek e hajlékban már egyszerű megje-
lenésed öröm-könyeket csala szemünkbe könyezve ál-
lunk most koporsód mellett, s emlékedet híven őriz-
ve kísérünk az örök nyugalom helyére.

Isten veled, Isten veled.

Mátrai a sirnál e szavakkal, inte vég bnoszt:
„Kedves pályatársak! Egy nyitott sir előtt
állunk, melynek göröngyei pár perc múlva örökre

Kerkapoly pénzügyminiszter beszéde a képviselőház f. hó 27-diki ülésén.

(vége.)

De van-e nekünk megfelelő törvényes intézkedésünk a részvénytársulatokat illetőleg? Annyi, mint ha nem volna: mert a mi van a mai kor igényeinek távolról sem felel meg. És ugyan mi történik? Csoportosítatnak, társítatnak az erőket, de nem azért, hogy a társított erő az ipar javára is kihasználhassanak, hanem, hogy itt a társításból eredő haszon elzsebeltesse. (Élénk általános helyeslés.) És azután méltóztatassanak széttekinteni, — tisztelet a kivételnek, hogy azon részvény-társulatok igazgatói tagjai vajjon specialis gondjuk tárgyává tették és teszik e általában azon ügy felvirágzását, melyet kezükbe vettek? Eszökbe sincs! Oly dolgoknak tekintik ezt, mely egy neme kezd lenni asportnak: (Tetszés) hanem áldás nincs rajta.

Egy részvénytársulati törvénynek — együttesen a kereskedelmi törvénnyel leendő megalkotása égető szükség! (Általános élénk helyeslés.)

Egy jellemvonásáról nemzetünknek akarok itt még megemlíteni, mely talán államháztartásunkban is visszatükrözik, t. i. kevéssel sokat akar. Részvénytársulatunk majdnem mind ilyenek. Alapítanak egy takarékpénztárt 20,000 frt alaptőkével és kezel több millió betételt. Alapítanak egy malmot 2-3 százezer forinttal, s maga az épület és a felszerelés is többre kerül, üzleti tőkéje tehát egyáltalában nincs.

Egyike az azon hibáknak, a melyek mig egyrészt a nagyvállalkozás fölköltése által jót szülnek, addig másrészt sok bajt is okoznak. A hitelről szoltam t. ház.

A mi különös iparunk emelése tekintetéből végtelen fontos, fontos mindenütt, de fontos kétszeresen a mi viszonyaink közt. Régóta érezte a t. ház és a nemzet, hogy e téren tenni kell valamit. (Halljuk!) A bankkérdés rendezésének oly élénk szorgolása ezen forrásból ered. E téren nem az utóbbi időket, hanem általában az időket, melyeket értünk, terheli a mulasztás. Annak idejében, midőn az osztrák nemzeti bank falállítatott, apáink elégnék látták kijelenteni, hogy a bank szabadsádmát nem ismerik el Magyarországra nézve. Hanem hátha nem is állítatott volna föl a bank? akkor sem kellett volna elismerni, sőt nem is lehetett volna. De lett-e volna ez által valami téve Magyarországi hiteltelenség érdekében? Bizonyára semmi. És mindaddig mig ezen az uton haladtunk és folyvást tiltakoztunk az ellen, hogy a bank szabadságát érvényre bírjon Magyarországra nézve, addig csak azt tettük, hogy Magyarországi hiteltelenségében nem tettünk tulajdonképp semmit, mert tiltakozni egy létező valamivel ellen, és nem gondoskodni más valamiről az annyi, mint semmi. (Egy hang a baloldalon: Hat év alatt lehetett volna tenni.) Igen is, tudom, én csak azt akarom mondani, hogy a mulasztás kezdete nem 67-től datálódik, hanem sokkal korábbi, a 48 előtti években kell ezt keresni. 1867-ben a kiegyenlítés ezen kérdést nem érintette meg. Akkor ugy látszott célszerűnek, hogy a fenforgó tömérdek vitás és nehéz kérdés még ezzel is ne szaporíttassék. Könnyű most elmélkedni arról, hogy mennyivel jobb lett volna és könnyebb akkor a többivel együtt és egy csapással elvégezni ezt is.

Talán ment volna a dolog, talán nem is. Lehet, hogy magával vitte volna a többi kérdés, lehet azonban, hogy ezen kérdés lett volna a pohárban azon csep, mely a kicsordulást idézte volna elő. (Helyeslés jobbfelől.) És 67 óta azon szolidaritásnál

fogva, mely ezen nemzet vitalis érdekei közt az anyagi téren hosszabb idő óta kifejlődött, minden gondolkodó fő csak oszthatja azon nézeteket melyek, ha jól tudom, a baloldal egyik vezérfértának tollából folynak ki, mely szerint e téren minden változás, minden lépés a lehető legnagyobb óvatossággal és nem csak saját, de a velünk érdekközösségben élő túlfél érdekeire való tekintettel is elintézendő.

Hiszem, hogy nincs itt az idő, melyben a jelen nemzedéktől joggal követelni lehetne, hogy áldozza fel érdekeit a jövő nemzedék érdekeiért. Sőt azt hiszem, és ha ebben csalódnám, akkor másképp fognék kötelességszerűleg beszélni, hogy a jövő kor érdekeit lehet szálvalni a nélkül, hogy a jelen kor érdekeit oda kelljen vetni áldozatul.

Legyen meggyőződve a t. képviselőház, hogy én legalább sohasem fogom magam ráadni arra, hogy e téren a jövő nemzedék érdekei feláldozva legyenek. (Helyeslés jobb felől.) Semmiképpen sem. Azért beszélek a jövő érdekeiről, mert a jelené nem csak az én felfogásom szerint, de az ellenzék szerint is sokkal eklatásabb mérvben lennének kockáztatva.

Ismétlem, hogy az ipar fejlesztését a kereskedelem felvirágzását hazánk anyagi jólétének emelkedésének vitalis feltételének tekintem, és mert ilyennek tekintem s mert tudom milyen szükség van ezeknek rendszeres hitelre, rajtam legalább nem muszáj semmi, hogy részükre rendszeres pénzforgalom biztosíttassék, önálló és oly szilárd alapon, mint a minőre ezt ez időszert fektetni csak lehet.

Szolgáljon ez a tisztelt háznak tájékozással, és ha lehet megnyugtatóssal (Baj bal felől) a jelenleg folyamatban lévő tárgyalásoknak irányára felelt.

És végre a t. ház! a 3-ik lényeges közigazgatási tényező a kereskedelem.

Azonban sajnos, hogy kelet és dél felé vasutaink zsákutcába végződnek, elzárva épen azon vidékektől, a melyeknek némi kezdetleges iparunk számára még lehetnének piacot. S ha tovább is fejlődik iparunk, vajjon olyan lesz-e az, hogy terményeinkkel a nyugatot láthatjuk el, vagy olyan, hogy a délt és a keletet? Azt hiszem, hogy mig mi finomabb áruk iránt szükségletünket nyugot felől fogjuk beszerezni, addig viszont adhatunk mi keletnek és délkeletnek olyan ipari cikkeket, a melyek már nálunk is kikerülnek.

Egy egészséges pénzügyi rendszer megalkotására is, ugy vélem, az idő elérkezett. Nem ok nélkül mondom, hogy azt hiszem, az idő elérkezett. Arról ugyanis meg vagyok győződve, hogy előbb nem volt itt. Már egyszer voltam bátor azon meggyőződésemnek adni kifejezést, hogy annak idején igazak voltak azon expektorációk, a melyek állíták, hogy ezen nemzet adóval túl van terhelve, s hogy azt tovább szaporítani nem lehet. Tökéletesen alaposoknak tartom őket azon időre nézve. De ha igazuk van azon t. képviselő uraknak, a kik az ország haladását oly élénken eszelték, akkor már mondhatjuk, hogy ezen országban, melynek földértéke csak a vasutak mentén fél milliárdal emelkedett természetszerű emelkedés folytán az, hogy azon országban, a melynek bevételei 30%-kal növekedtek, hogy ezen országban talán ideje van a fokozott erőttől némi leg többet követelni a jövőre nézve. Teljes meggyőződésem szerint ebben az országban, valamint a társadalmi életnek alaptényezője épen a földmivelés ugy az adórendszerrel is alapja a földadó. E tekintetben már voltam bátor kiemelni, hogy az adókataszter revisiójára vonatkozó törvényjavaslatot, melyet a múlt ülésszak alatt már bemutattam, még a

hátan ismét bemutatam. De ez még nem elég, mert ez az adórendszernek csak egyik sarkköve, kell, hogy a többiek, melyek vele harmonikus összeköttetésbe hozandók, szintén behozattassanak, azt nyomón kövessék.

A házadót illetőleg meggyőződésem, hogy itt apróbb igazításokon kívül gyökeres változtatásra nem lesz szükség.

A mi illeti a másik két direkt adónemet, a személyes kereseti és a jövedelmi adót, azt hiszem, hogy e tekintetben legnagyobb a fejletlenség direkt adóink rendszerében. Azt hiszem és ez erős meggyőződésem, hogy itt gyökeres teljes átalakításra, mi egyfelől biztosítsa azt, hogy az idetartozó minden jövedelem kellőleg megróható legyen, hogy annak adója kellő arányt mutasson, mind ez idetartozó ágak közt, mind pedig szemben a többi reáladókkal: a föld és házadóval. Egy megfelelőleg berendezendő kereseti adó, melyet ha ugy tetszik osztályadónak is nevezhetünk, van hivatva, véleményem szerint az e téren való tökéletlenségek elhárítására.

A mi egyéb adónemeinket illeti, nem tagadhatom t. ház, hogy daczóra annak, hogy valami nagy tökélyre vittnek adórendszerünket nem tartom, annak egyik lényeges sarkkővét sem vélem ez idő szerint mellőzhetőnek. Tehát én a jövedékek feladását, a fogyasztási adók vagy azok valamelyikének megszüntetését, a bélyeg és illetékek mellőzését olyan dolgoknak tartom, melyek nekem nem is vágyaim; de ez idő szerint sem egyiket sem másikat nem tartom megszüntethetőnek. Egyiknek, mint másikkak tökéletesítése azonban, s a közigazgatási érdekekkel nagyobb összhangba hozatala indikálva van.

A törvényjavaslatoknak, melyeknek beterjesztését célba vettem, melyeknek beterjesztését e célból szükségesnek tartom, ez lenne feladatuk.

Ezzel t. ház azt gondolom, nagyban képét adtam annak, mint vélném a jövőben dolgainkat irányandóknak tekintve a bevételeket. A mi illeti a kiadásokat, a kormány nem most gondolt először azon feladatra, hogy az erőgyűjtésre időt kellene engedni. Sőt már is kimondhatom, hogy valami véletlennek felmerülése nélkül a jövő évi rendes költségek előirányzata fokozott kiadásokat nem fog feltüntetni. (Helyeslés jobbfelől.)

De t. ház, az állami építkezések, mint a t. előadó ur mondta, és mit én is megjegyezni bátor voltam, még egy 30 millió forintot kívánnak azonban, a minek előteremtéséről most gondolkozunk. Honnan ezt előteremteni? Én azt hiszem, hogy saját erőnkől semmi esetre sem. Itt a kölcsönt nem kerülhetjük el, de a kölcsön kedvezőbb módjára igen is látok utat, módot.

Van még egy másik nagy teher is, a minek állandó fedezéséről gondoskodni kell, t. i. a vasuti garancia 12 millió ez ebben talán több a jövőben, hogy azután fogyatkozik. E tekintetben a törvényhozás előtt nem ismeretlen egy módus, a mely egyszer megkísérelve másszor elhagyva lön, és most ujabban eszmecsere tárgyát képezi. Ez egy külön alap krealása, a mely külön kezeltevé, kölcsönét ugyszólván maga venné, maga törlesztené, maga kamatolná is.

Engedjék meg a t. képviselő urak a tuloldalon, hogy ennek végeztével egy versenyre hívjam föl önöket, a jövő alkotások tekintetében térjünk a munka terére, legyen a mienk a kezdeményezés kötelessége, legyen az önöké is az előmozdítás szép szerepe. És aszerint ítéljen meg bennünket a jövő és a nemzet, a mint ugy az egyik, mint a másik e téren a maga kötelességét teljesítette. (Helyeslés jobbfelől.)

Az idő nem sok; mely rendelkezésünkre áll. Higgyék el t. képviselő urak, hogy ha mint mindennek egy a parlamenti rendszernek is meg van a maga nem csak fény-, de árnyoldala is, ugy ezen árnyoldalak egyik legjelentősebbike az alkotás nehézsége, a késedelmezés, a hosszadalmas eljárás. Igaz, sok áll a másik versenytéren, az üdvös megvitatás, a nemzet szellemével való összeegyeztetés és még több más, de bizonyos, hogy a ki épen ezen oldalon neveli a bajt, a tökéletlenséget, hol az ugys meg van, az nem lesz jó munkás. Ismétlem, a kezdeményezés kötelessége a mienk; nem fog rajtunk mulni; gondos, de azért lehetőleg megkönnyített tárgyalások lehetővé tétele, az az önök feladata. A mint ajánlom a mi részünkről a mi kötelességünk teljesítését ugy engedjék meg, hogy fölhívjam önöket a maguk kötelességére, kérném az előirányzatot a pénzügyi bizottság jelentése értelmében a részletes vita alapjául nem csak elfogadni, de ha ugy tetszik, az általános vita lehető megrovidítésével azt azonnal tárgyalás alá is venni. (Élénk éljenzés és helyeslés jobbfelől.)

Adóügyi törvényjavaslatok.

(Folytatás.)

A bélyeg és illetékek, valamint a díjak iránt főnálló szabályok módosítására vonatkozó törvényjavaslat 17 §-ra terjed. Főbb határozatai következők:

Minden beadvány, mely peres ügyekben az első bírósághoz ítélet hozataláig vagy a végrehajtási eljárásban, vagy zárlat és biztosítás céljából beadatik, továbbá mindennemű jegyzőkönyvek ha a tárgy értéke 50 frtot meg nem halad, minden példány és iv után 20 kr. ha a tárgy 50 frtot meghaladja, 50 krnyi bélyeggel látandó el. A perrendtartás 294 §-ban foglalt végzések elleni föllebbezések, valamint minden semmisségi panasz első példánya és első ive — ha a főtárgy 50 frtot meg nem halad, 1 más esetben 2 fnyi bélyeggel ellátandó. A második példányra, s bármelyik példány minden ivére 50 kros bélyeg teendő. Árverési folyamodványok, holtak nyilvánítási vagy amortizálást kérő folyamodványok első példánya és ive egy frtot, a többi 50 krt fizet. A másodbírósági ítéletek ellen benyújtott föllebbezések első példánya és ive kétszeres bélyegilletéket fizet, ha oly ítélet ellen adatik be, mely az első bírósági ítéletét változtatja. Ha két egyenlő ítélet ellen adatik be föllebbezés, az első példány és iv háromszor annyit fizet, mint az első bíróságok ítéletei elleni föllebbezés, a többi példányok és ivek egyenkint 50 krt fizetnek.)

Ha sommás eljárásban a föllebbezés szóval bejelentetik, a bejelentő a szabályszerű bélyegilletéket 24 óra alatt a bíróságnak átadni köteles. A bélyegrovidítések háromszoros bírsággal sújtatnak, ezt engedni vagy mérsékelni nem lehet; első sorban a képviselő ügyvéd tartozik a bírságot fizetni. A let-felvétel a behajtott összeg felét kapják. Ingatlanok átruházásánál az eddig szokásos illeték-lengedés csak a javaslatban hosszasan részletezett rokonok közti átruházásoknál tartatik fenn minden más átruházásnál a teljes illeték fizetendő. Mindazon végérvényes ítélettől, melyeknél a pertárgy értéke 800 frtot meghalad, a megítélt tárgy értékének 1%-a illeték fejében fizetendő, ha a tárgy értéke meg nem becsülhető az ítéletben az illeték 20 frtban állapítandó meg.

A telekkönyvi hatóságokhoz intézett mindenemű beadványokra, az urbéri, tagosítási és arányosítási ügyekre, a választott bíróságokra átruházott

ágyaltatok: jól pihenhetek. Isten veletek! Isten veled.

Az elhunytak egy tisztelője a következő epigrammok szenteli emlékének:

1.
„Oly közönyös voltál, valahányszor előnkbe léptél:

Gyújtó lángod a szív titkos öröke maradt.
Lelked lángja adó alakodnak e közönyös színt:
Lelked lángja veré tapsra a néma közönyt.

2.
Megjelenél: neveténk: szóltál: hahotára fakadtunk.
Távotál: vártunk — s nem vala több szereped.

3.
Híven jászad a természet sok bárgyu vonását,
Mégében téged játsza ki ő maga most.

Végül baráti kézből nyert költsékből összeállított életrajzának vázlatát.

Kőrösi Kálmán szül. 1830-ban Pelsőczön, szénész szüléktől, a Lind Jenny által híressé lett Lind svéd családból származott. A gymnasialis tanulmányokat Aradon végezte. Mint buzgó ifju és magyar résztvevő az 1848-ki forradalomban. A szabadságharc leigázása után állandóan a szini pályára lépett s folytonosan a legjelesebb társulatoknál: Latábar Endre, Folinus János, Szabó József, Molnár György oldala mellett működött. Mint ügyelő, pártatlan ügyességet fejtett ki; különösen Molnár alatt, Kötünteté magát „az ördög pilulá” előadásainál. A kolozsvári színházhoz ezeltől 3 évvel azon jó reményben szerződött, hogy élte hátra levő napjait megérdemelt nyugdíj segítségével töltheti. Reménye

sikerének küszöbén ragadta el a kirelhetlen halál Nyugodjék békével!

Mártha és Mária.

Regény.

Irta Aubray M.

VII.

Folytatás.

— De e megpróbáltatás még is igen nehéz!

Hogyan! e fiatal lélek ily fekete haláltlanságot zárna kebelébe s a jó érzésnek még árnyékával se bírna?

— Én nem vagyok hálátlan, szólék s nem is voltam soha.

— Elég kisasszony, legyen szives távozni; ebédjét fel fogják vinni szobájába.

Kimentem a szobából, a nélkül, hogy valamelyik igyekezett volna visszatartani.

Ernest maga sem mondott egy szót is mentsegiemre; lesüté szemeit s ugy látszék, ő isnehézelt és szomorú s hogy meg van lepette nagyon.

A mint egyedül voltam mily levertséget s keserű megbánást érezék. Már több hó óta nem voltakily kellemetlen haragkitöréseim jellemem megszelídült, engedékenyebbé lett ez idő alatt és e visszatérés, régi rossz szokásaimhoz, ép oly megalázónak, mint boszontónak tetszik előttem. De mi e mellett hálátlan kinokat okozott, mi szívem töré meg, azon gondolat volt, hogy maga Presle ur sürgeté férjhez menetelemet. Ő ad hozományt s még örvend, ha előnyösen elhelyeztetve lát! Oh! mennyire nem gyantitja, mint érzékszivem mélyében és mily nagy mértékben csalódtam!...

Istenem, mily bukas, mily álom s minő felébredés!

Ebéd után nagyatyám feljött szobámba Komoly volt s kissé szomorú, de legkisebb haragot sem mutatott.

Te igen ideges vagy — mondá s azonnal átengedett magad az indulat rohamának. Nagynénéd igen haragudott rád s csak bajjal tudtuk lecsendesíteni. Végre megegyeztünk abban, hogy nem említsd többé X urat, miután e házasság neked annyira ellenedre van.

Majd később tán ismét fog alkalom nyilni, hogy jól elhelyezd magadat; függetlenséged minden esetre biztosítva van a Presle ur nagylelkű ajándata folytán.

— Jó nagypapa esedezem, ne beszéljen ma nekem többet a Presle ur nagylelkűségéről, mondám keserűen.

— De ugyan miért? Fájdalmas meglepetést okozasz nekem szegény Máriám. Nagynénédnek igaz volt, midőn azt mondá, hogy „ma prücsök járnak fejedben,” most magadra hagylak; ok nélkül vitatkozni veled, midőn ily hangulatban vagy. Reményem le fogsz csendesedni, megfontolod a dolgot s még képes lenni illendően megköszönni Presle ur jószágát, igyekezni fogok, hogy kimentsselek előtte.

Nagyon hizelegre ön becézgetetnek, jelenleg azt mondhatni, hogy igen megsebzem szívét ama fiatal embernek, ki oly váratlanul tisztelt volt meg ajánlatával; de mint látszék, igen könnyen megvigasztalódott s alig három hó múlva megtudtuk, hogy ma megházasodott s Irénnek egy barátnéját vette nőül.

VIII.

Nyár vége felé, Irénnek egy sógorója tartá esküvőjét s rokonom, ki minden ürügyet felhasznál, hogy maga köré gyűjtse előkelő világot azon kis városnak, melyben lakott, ez alkalommal egy tánczos estélyt adott.

(Foly. köv.)

ügyekre és a községi bíráskodásra nézve a jelen törvény nem vonatkozik. A közigazgatási ügyekben beadott azon felfolyamodványokra, melyek az első folyamodásu hatóság határozata ellen adatnak be, az eddigi 1 frt. bélyeg megmarad. A másodfolyamodásu hatóságok határozatai ellen beadott kérvények első íve és példánya 2 frt alá esik.

A fűtadó alá tartozó ingatlanokból járó illetékek megszabásánál az államadónak — a földterhementesítési járulékot hozzá nem számítva — százsoros összege tekintendő legkisebb értéknek. Az illetékek után a késedelmi kamat 6%: ha a késedelem hat hónapnál tovább tart a kamat félévénként 1%-kal emelendő. E rendszabály a régebbi hátralékokra is alkalmazandó. Az anyakönyvet vezető kötelesek minden halálesetet a községi előjárónak, ezek pedig bűnt és terhe alatt 8 nap alatt az illeték kiszabási hivatalnak bejelenteni, mely a hagyaték átladékat legfőbb 4 hét alatt megállapítja. A javaslat indoklásában a minster azt mondja, hogy a bélyegilletékek emelését nemcsak a kincstár jövedelmeinek szaporítása, hanem az is ajánlja, hogy a perlekedési szenvedély ily módon megfékeztessék; különben a bíróságok személyzetének szaporítása ismét szükségessé fog válni.

A jövedelmi adóról szóló törvényjavaslat az adóminimumot praecisebben állapítja meg, mint eddig.

(Vége köv.)

Külföldi szemle.

A bécsi urak házában jelenleg érdekes vita foly. Az egyetemi hatóságok szervezetéről szóló törvényjavaslat van tárgyalás alatt, mely ellen az ultramontánusok minden követ megmozdítanak.

Az említett törvényjavaslat határozottan kimondja, hogy az egyetemi tisztségek viselése semmiféle felekezeti tekintetek által nincs megszorítva, továbbá a tudori collegiumok elválasztását rendeli el a fakultásoktól, melyekkel azok Thun alatt hozattak összeköttetésbe.

E törvényjavaslat ellen, Rauscher bibornok is felszólt, de kevés szerencsével. A vitáról a „N. Fr. Pr.“ a többi közt így ír:

A vita, mely ezen az 1849 szeptember 27-diki törvényben jelzett, de huszonhárom évig halogatott törvényjavaslat felett kifejtett, meggyőzhetett mindenkit arról, hogy az állam és egyház között még koránt sincs befejezve a harc, mely az oktatás ügye körül oly hosszú időn át folyt s a májusi törvényekkel végleg befejezettnek lenni látszott.

Rokitanszky udvari tanácsos is szót emelt. Ő az egyetemek felekezeti jellegének tarthatatlanságát hangsúlyozta. Az egyetemek felekezeti jellegének fentartása — úgy mond — anachronismus s az a haladó szellem határozott fogadása volna. A mi a másik, a collegiumok kérdését illeti, erre nézve szóló a következőket mondja: Ha mai napság több ily nemes intézmény alapítóihoz így szólanánk: „Ime, századok multak el, mi nem ismerjük félre a ti jó szándékotokat, de a czélok, melyek szemétek előtt lebegnek, a mai eszközökkel el nem érhetők.“ Erre azok bizonyára így válaszolnának: „Azt hisszük, nekünk ehhez már nem lehet szólni, cselekedjétek belátástok szerint; mi a nélkül is tudjuk, hogy nem minden alkalmazható minden időhöz — s az, a mi nem alkalmazható a viszonyokhoz, elszigetelten áll.“

Rokitanszky után Lichtenfels b., majd ismét Rauscher, Höfler és a cultus-miniszter szólaltak föl. A javaslat, mint egy bécsi távirat jelenti — elfogadtatt.

III. Napoleon politikai végrendeletét hozta közelebb egy angol röpirat, mely után közli német fordításban a „D. Ztg.“ is ez okmányt, megjegyezvén azonban, hogy nem meri állítani, miszerint csakugyan a volt excsászár végrendelete, hanem annak hangja és immodorából következtetve, nem tartja valószínűtlennek. Természetesen mi is csak fentartással ismertetjük e „végrendeletet“, mely így kezdődik: „A legszentebb háromságunk: atyának, fiúnak szent léleknek nevében:

A végrendelet kezdetén Napoleon nevének becsülete és a történelem előtti felelőssége érdekében szükségesnek tartja kijelölni fiának azon irányt, melyet követnie kell; reméli is, hogy az ég, megelégtelve azon súlyos csapásokat, melyekkel a „drága“ francia nemzet meglátogatta, elő fogja segíteni, hogy Franciaországot dicsővé, nagygyá és boldoggá tehesse. Büszkén említi, hogy 20 évi uralma alatt Franciaországot a „jölét“ oly magas fokára emelte, melyet sohasem ért volt elmáskor. A munkás osztálynak soha jobb dolga nem volt, mint az ő kormányá alatt. Minden törekvést a demokratikus-socialis emancipációra irányozta. Midőn trónraléptekor azt mondotta, hogy a „császárság a béke“ a legőszintébb szót ejtette ki, mely valaha Európában elhangzott.

Fia számára hagyja azon okmányokat, melyekből meggyőződhetik, hogy a mexikói háborúra csak a nemzetközi jog parancsoló elvei, a legutolsó vészes hadjárata pedig csak Franciaország érdekei és becsülete vezették.

Napoleon teljesen megbizik a történelem igazságszolgáltatásában. Franciaország be fogja látni

mind annak igazságát, mit most a szenvedély és pánthó elhomályosított. Franciaország monarchikus érzelmű (!) Ha a gondviselés azt rendelné, hogy fia legyen hivatva a megújítás (reperation) művét létrehozni Franciaországban, ajánlja neki, hogy ez elvektől vezéreltesse magát: „rendben, és béke ki felé.“ „Fiam kormányá legyen“ — így folytatja — a boszu, hanem a békülékenység és megnyugtatótatás be- és kifelé. Ha valaha a nemzeti becsület kényszeríteni fogja őt, hogy fegyvert ragadjon, tegye ezt, és bizton számíthat a francia hadsereg dicsőségére, mert ezt a császári sasok alatt megszokta. Benn törekedjék a munkás osztály jólétének emelésére. Óvakodjék u. n. szabadelvű tanoktól, melyek üres teoriák alatt kegyetlen csalódásokat rejtenek. Szerezzen a vallásnak, mely minden társadalmi rendnek alapja tisztetlet Midőn a szétszéknek és sajtónak kellő szabadságot enged, gondoskodjék másfelől arról is, hogy az országot veszélyes agitatóktól megóvja. A valódi szabadság: a rend. Az utóbbi háború megmutatta, hogy a népek hálátlanok. Franciaország mindent megtett más nemzetek szabadságáért és maga egyedül maradt a legnagyobb veszélyben. Hatalmas, jól gyakorlott hadsereggel lehet legfőképp támogatni egy ügyes diplomatia működését. Ezért fiam főtörekvése legyen a katonák jólétére. A két év alatt felmerült lázadások alatt okozott károk nem voltak képesek megingatni a császárság által megteremtett anyagi jólétet. A császárság újra virágzóvá teendi Franciaországot.“

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 3. 1873.

— Ő felsége mult hó 27-ről kelt kéziratával Szilágy József miniszterelnököt belső titkos tanácsosi méltósággal díjmentesen felruházta.

— Király ő felsége Korneuburg városának hatvan ezer forintot adott egy park mielőbbi létesítésére.

— Gamauf Vilmost, a bécsi világkiállítási m. kir. biztosság előterjesztése folytán a földmívelés, ipar- és kereskedelmi miniszter, az erdélyi kiállítók érdekeinek képviselőre világkiállítási inspectorrá kinevezte.

— Kerkapoly Károly pénzügyminisztert újabb családi szerencsétlenség érte. Unoka-huga Doby Ágnes 18 éves korában elhalálozott.

A magyar honvédségi főparancsnok adatusává ő felsége báró Piret Lajos altábornagyot nevezte ki.

— Brassai Sámuel következő értekezését: „A mit nem mondtak, s a mit rosszul mondtak a commentátorok Virgilius Aeneide II-ik könyvére, különös tekintettel a magyarokra“ ma olvassák fel a m. tud. academia nyelv- és széptani osztályának ülésében.

— Haynald Lajos kalocsai érsek ő nmlga a ma tartandó jogász vizalomra 20 frtot küldött. A nemes egyházmegye szép tette teljesen méltó az egyházi gondos erdélyi főpásztor szép emlékéhez.

— Az egyetemi ifjuság vasárnap d. e. közgyűlést tartott a jogi fakultás II. termében. A gyűlésnek első tárgya az egyetemi önképzőkör alapja javára létesített vigalo a számadásának felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentésének felolvasása volt. A közgyűlés előadó: Simai János indítványára, az egyetemi bárelrendezésnek az ügy érdekében tanusított áldozatkész buzgalomkodásáért, jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott. Ezután az országgyűlési irományok megküldése érdekében a magyar hongyülés mindkét házához intézendő kérvény ügye vétetett tárgyalás alá. Ennek szerkesztésére egy 3 tagu bizottság választottat meg: Simai János, Virág Lajos és Szász István egyetemi polgárok személyében. Tanácskozássra nem lévén, ezuttal más tárgy kitűzve — a kevéssé népes közgyűlés eloszlott.

— A kolozsvári műkedvelő társulat, mely Hory Béla kezdeményezése folytán létesült, tegnap tartotta alakuló közgyűlését a redout nagy termében, városunk mivel ifjusága igen tekintélyes számban volt képviselve itt az öröndetes jeleit adva ezáltal mivelődési nemes ösztönök s a köz és jótekonny czélok iránti rokonszenves, meleg érdeklődésének. A gyűlés elnökévé Haray Victor, titkárává Fülöp Albert a jelen voltak által közfelkiáltással megválasztván — az ötös bizottság előadója Nagy Mór felolvasta az ideiglenes szervezeti szabályokat melyek lényegtelen módosításokkal egész terjedelmükben el is fogadtattak. Erre a társulat tisztviselőinek s választmányának megválasztása következett: fővédnök: Bánffy Dezső; elnökké Haray Viktor, titkárrá Deák Albert, pénztárnok Abraham Antal; ellenőrökké: Moldován Gergely és Simó Géza választottak meg. A választmány következő tagokból áll: Haray Sándor, Hory Béla, Indali Gyula, Keresztély Kálmán, Nagy János, Nagy Mór, Szvacsina Géza, Szentiványi József, Trandafir Miklós, Virág Lajos A társaság művezetőjévé Egressy Ákos nyeretett meg. A színi előadások, hangversenyek és szavallatokra szövetkezett ifjak száma csaknem negyven meg. A társulat működését a bőjt kezdetén, tehát a hangverseny idejében kezdi meg, első előadásából befolyó tiszta jövedelmét pedig régen porladozó nagy művésznők: Egressy Gábor siremlékére szenteli.

— Özv. Körösy Kálmán mély köszönetét s legszentebb hálatartozását nyilvánítja dr. Szöcs

Emil urnak, ki fáradhatlan buzgalommal mindent elkövetett feledhetlen férje meggyógyítása érdekében: úgy szintén a színházi igazgatóságnak is, azon ritka emberbaráti érzületért, melylyel nyolcz hónapon át viseltetett az elhunyt irányában, élete utolsó perczéig rendes tagnak tekintvén őt.

(N. — r.) A vasárnap délelőtt Herman Ottó által rendezett felolvasás, zene-ének-, és szavallati előadás igen szépen sikerült. Szép számú, diszes közönség sereglett egybe a tartalmas előadásra, melynek valamint egyes darabjai érdekesek voltak, kivitele is teljesen megfelelt a várakozásnak. A műsorozatot Herman Ottó nyitotta meg „a szövök nagymestere“ című szelleműs értekezésével, melyben érdekesen adta elő a pók apotheosisát, sok találó idézettel a különböző felfogásról, melyet magoknak különböző idöszakokban a szegény pók felől, az emberek alkottak. Herman után Némethy Irma következett, ki Poe Edgar „Holló“ cz. költeményét nagy tetszés közt szavallta, csak kár, hogy nem az új, teljes alakban. A harmadik szám alatt Vikol Poli énekelt „Traviata“-ból. Tiszta, barang-csengésű hangja-, előrehaladt iskolájával zajos tapsokat aratott. Indali Gyula Arany „Walesi bárdok“ cz. balladáját helyes felfogással adta elő, (azok számára a kik hallották. szerk) Az első szakaszt bezárta a férfi karra alkalmazott „Gyermek álma“, Hann-tól, melyet a városi dalárda tehetségesebb férfi tagjai szabatossággal énekeltek el. — A második szakasz megnyitóját Lamberg József szerzeménye, három kis fántázia képezte, előadva a szerző által tiszta technikával. Utána Scholaszter énekelt szépen Pivoda „Estharang“ című kedves dalát. Scholasztert Hory Béla követte, ki Hegedűs Istvánnak Hood-ból sikerrel átültetett „Dal az ingről“ című fordítmányát olvasta fel. Eicher Anna Arany J. „Családi kör“ cz. szép leíró költeményét kiváló tapintattal s érzéssel hangon szavallta el, valamint K. Pappné Szabó Pepi is élénk s többszörözött tapsokat aratott az „Iskola-kerülő“-ből vett s művészi énekelt komikus kis dalával. — A közönség derült hangulatban s nagy meglepéssel 1 órakor oszlott szét.

— Halmi Ferencz, színházunk kiváló tehetségű tagját, ugy látszik elveszti Kolozsvár, mert a „Ref“ hire szerint, már a jövő színházi éven kezdve szerződöttve van a pesti nemzeti színházhoz. Szép kilátásaink vannak jövőre, mert mint halljuk, Mátrai B. Béla, a kolozsvári társulat e valóban genialis tagja szintén elhagy bennünket, miután itteni évi-díja egyáltalán nem állott arányban művésztével, a pécsi-magántársulat pedig illőben tudja honorálni, mint a kolozsvári országos és fejedelmi színház támogatott színház. A sajtó nem elegendhetik a színházi díjazások discretionális kérdésébe, melynek a couliszák mögött kell elintéztetnie, — de intézheti az intendatúrához — ez esetben hisszük az egész közönség nevében azt a követelést, hogy Mátrai urat a jövő s azok árán is megtartsa színházunknak, mert ha egyszerűen két ily tagot veszünk el: aligha rózsás kinézéssel tekinthetünk a jövő év élé. Reméljük Mátraut illetőleg, még nem teljesen bevégzett képpel állunk szemben, s az intendatura ismerni fogja kötelességét.

— A Vezuv ismét kitört. A Vezuvból lángoszlopok szállnak fel, s izzó köveket hány fel jelentékeny magasságra. Castelegmareban az ablakok csörmöplőve hullottak alá.

— Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe városunk egyik érdemes kereskedő cégének, Szentjánosi és Veisznak mai lapunkhoz mellékelt gazdasági vetemény- és virágmagvak árjegyzékét.

KÖZGAZDASÁG.

A „Kolozsvári takarékpénztár“ 1873 január havi üzlet forgalma.

Bevétel.

255 betét után 68578 frt 73 kr. Visszafizetett váltók 1469,70 frt. Visszafizetett előlegek 8870 frt. Befizetett kamatok 2767 frt 3 kr. Illetékek 816 frt 90 kr. Házbér az intézet saját háza után 360 frt. Államilleték előlegek után 13 frt 30 kr.

Összesen 22.8375 frt 86 kr.

Pénztári maradvány 1873. decz. 31-ről 46,639 f. 87 kr.

Főösszeg 275,015 frt 73 kr.

Kiadás.

Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 225 tétel után 82,363 frt 63 kr. Kifizetett folyó kamatok 2 frt 77 kr. Leszámitott váltókra 144,546 frt. Előlegek értékpapírokra 1490 frt. Kezelési költségekre 106 frt 45 kr. Tisztifizetésekre 293 frt 32 kr. Megjelenési tisztelet díjakra 177 frt. Államilleték előlegek után 13 frt 30 kr.

Összesen 228.992 frt 47 kr.

Pénztári maradvány jan. 31-én 46,023 frt 26 kr.

Főösszeg 275,015 frt, 73 kr.

Kolozsvárt, 1873. január hó 31-én.

— A deési piac árai január. 28-áról 1 ausz. mérő tisztabuza 6 ft 20 kr. rozs 4 ft 20 kr. elegybuza 5 ft — k. zab 90 kr. — Széna 1 ft. 90 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 8 ft. — kr. Marhabus. fontja 18 kr. Konyhaliszt 13 kr. Borsó mérője 20 lencse 20, paszuly 10 kr. —

— Szamosújvárti piac árai január 29-ről alsó ausz. mérője. Tisztabuza 6 ft. 80 kr. rozs

4 ft 20 kr. Elegybuza 5 ft 20 kr. Zab 1 ft 10 kr. Széna köve 2 ft — kr. Egy öl fa 36 hüvelyk hosszu 12 ft — kr. Egy font fagygyugyertya 40 kr. Marhabus fontja 18 kr. Konyhaliszt 8 ft 50 kr. Lencse kupája 10 kr Paszuly kupája 10 Burgonya mérője 2 frt 40 kr. Disznózsír — kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Febr. 2-án 5% Metalliques 100 frt. 67.25. Kamat 67.60. Nemzeti kölcsön 100 frt. 71.10. 1860. Kölcsön 104.—. Bankrészvény 958. Hitelintézet részvény 332.50. London 10 ft. st. 108.90. Ezüst 107.60. Cs. kir. arany —. Napoleondor 867.1/2.

Urbéri kötvények: Magyarországi 79.—. Te. mest 76.50 Erdélyi 77.25 Horváthországi —.—.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér.)*

Sándor János urnak.

Miután ön a nyíltan kínált elvi vita elől, mint látszik, kénytelen meghátrálni s egyébbel, személyem ócsárlásánál, felelni nem képes: kényszerítve látom magam ez ön válaszához illő helyen megjegyezni, hogy:

1.) Ha az a mesterséges homály, melyet ön az 1867. előtti általános opponális idejére, meg az ellenzéki „Hazánk“-ban folytatott működése borít, azt akarja a közönség járátlan részével elhítenni, hogy a „Hazánk“ nem a 67-iki kiegyezés elleni oppositio közlönyje volt: ez eljárás ámtítás nál egyébbnek nem nevezhető.

2.) Ha az az idézőjel, mely közé ön utóbbi személyeskedésében a „protestans tudomány“ szókat foglalta, azt akarja valakivel elhítenni, hogy ön cik-kemben a „protestans tudományról“ isten tudja minő csodadolgokat beszélt: ez eljárás ferdtetés-nél egyébbnek nem nevezhető, miután erről nem szólék, hanem azok a szavaim vannak idefacsarva, melyben a reformatus matematikáról és unitárius chemiáról, mint logikai absurdumról emlékeztem meg.

Végül 3.) Trefort minster ama nagy hibájával, hogy neven egyetemi tanárá leendő kinevezetésemet végett, ő felségéhez felterjeszté, holott nekem sincs fiókomban tudori oklevelem: a katolikus autonomiának csakugyan nem nagyon sok köze van.

Kolozsvár, 1873. február 2.

Szász Béla.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön társulat elfogad készpénz betételeket 100 frt-tól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6 % kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok három havonként fizetettek.

A bank kölcsönöket ad mindenemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitol váltókat; vesz értékpapírokat, Elvállal pénzbehajtásokat valótkra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frt-tól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illető 6 3/4%-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy első magyar általános biztosító társaság függynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindenemű tűz-, jég és életbiztosítást.

Az igazgatóság.

Minden betegnek erő és egészségyógyszer és költség nélkül: Revalesciére du Barry Londonból.

Az izléses gyógyszer Revalesciére du Barry eltávolít minden betegséget, mely a győgyászatnak ellentáll; minők gymor-bajok, idegbajok, mellbajok, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálkák, tyu-, lélekzési, hólyag-, s vesebajok, gümőkör, zkor, asthma, köhögés, emésztetlenség, dugulás, hasmenés, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vizkór, láz, szédülés, vértolulás, fülzúgás, roszulés és hányság a terhesség alatt is, diabetes, melárok, elsoványodás, csusz, köszvény. Kivonat 76,000 tanúsítványból, oly elgyógyulásokról, melyek a gyóg szatnak ellenállottak.

75,872. sz. bizonyítvány.

Buda, bécsi-kapu utca febr. 28. 1872.

26 nap óta élvezem az üdvös Revalesciért. Ez a természet isteni adománya az én kétségbeesett helyzetemben csodát mivelt, a miért is egy pillanatig sem habozok ezen tápgyőzsert az emberiség második megváltójának nevezni. Ez egy kinos tüdő és legelső catarhusból és lélegzetnyárból gyógyított meg, mely eddig minden más orvoszernek ellenállott. Ezen csodádománya a természetnek a legnagyobb dícséret érdemli, s a szenvedő emberiségnek a legjobban ajánlható.

Küller Florián, cs. k. nyugalmozott katonai kezelő Nagyszombat, 1869. május 10.

Sokáig szenvedtem étvágytalanságban és obd ntáni hányságban. Az ön jeles Reval esciére-chocooládja a hányságot végleg eltávolította és étvágyamat helyreállította. Meggyőződ-vén az ön Revalesciére-jének jelességéről arra indít, hogy más szenvedőknek is ajánljam.

Berger Károly

Wollein, 1869. március 1-én.

Rendkívüli szenvedő és beteg állapotban voltam nem birtam sem emészteni, sem aludni. Az ön Revalesciére du Barrija által javulás után vagyok és kérek a mellékelt 10 frt-ért abból egy öt fontos szelenczét küldetni. Tisztelettel vagyok Hamza Alajos.

Táplálók levén mint a hus, a Revalesciére felnöttek és gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja a győgyeszerekben. Bádógszelenczékben fél fontos 1.50. 1 fontos 2.50, 2 fontos 4. 50, 5 fontos 10 frt, 12 fms 20 frt, 24 fms 36 frt. — Revalesciére-lepénykék, szelenczékben 2 frt. 50. kr és 4 ft. 50. Revalesciére chocooládé por-étábla-esc alakban 12 csészére 1.50, 24 csészére 2.50, 48 és 24 4.50. porban 120 csészére 10 frt, 288 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt. — Kapható: Barry du Badry és társánál Bécs, Wallfischgasse 8. sz. Kolozsvárt: Bin er győgyyszerésznél. Pesten: Török, Iprágács: Fürst J. Brünnen; Eder F., Debrecezenben; Mihaevics István győgy-szerésznél, Duna-Földvár: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brill F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhelyt: Fegrasai Dömötörnél, Pozsonyban: Pisator Felixnél, Székes-Fehervározt: Dieblak Győrgynél, Vághyhylen: Conglemer Ignácnál Varasdon: dr. Halter A.-nál, Ágrámban: Irgalmasok győgy-szer-tárában, azoknál a bécsi ház postai utalvány vagy utánvét mellett szétküldi. 147—312.

*) E rovat alatt közlöttékért csupa a sajtóhatóság irá-yában válni felelősséget Szerk.

